

แนวทางการใช้ยา Doxycycline สำหรับโรคเลปโตสไปโรซิส (โรคไข้ฉี่หนู)

โดย กรมควบคุมโรค และ ชมรมโรคเลปโตสไปโรซิสแห่งประเทศไทย

โรคเลปโตสไปโรซิส(โรคไข้ฉี่หนู) เป็นโรคติดต่อที่สำคัญโรคหนึ่งในประเทศไทย มีรายงานผู้ป่วยทุกภาคของประเทศ แต่พบมากที่สุดใภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ผู้ป่วยมักมีประวัติเสี่ยงสัมผัสกับสัตว์หรือสิ่งปนเปื้อนกับปัสสาวะสัตว์เช่น น้ำ ดิน โคลน ท่อระบายน้ำทิ้ง ในระยะหลังพบว่าบางพื้นที่เมื่อเกิดอุทกภัยจะมีรายงานผู้ป่วยเพิ่มสูงขึ้นมาก

โรคนี้อยังไม่มีวัคซีนที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันสำหรับมนุษย์แต่มีรายงานการวิจัยบางชิ้นที่ชี้ว่าการใช้ Doxycycline ขนาด ๒๐๐ มก. สัปดาห์ละครั้งอาจช่วยป้องกันการเกิดโรคได้ ในประเทศไทยมีรายงานการวิจัยถึงประสิทธิผลของยาดังกล่าวในการป้องกันโรคบ้างแต่ยังกระจัดกระจายและได้ข้อสรุปที่หลากหลาย กรมควบคุมโรคร่วมกับคณะผู้เชี่ยวชาญจากชมรมโรคเลปโตสไปโรซิสแห่งประเทศไทยจึงได้จัดการประชุมหารือโดยเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งระดับปฏิบัติในพื้นที่ ผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัยและหน่วยงานภาครัฐอื่นๆมาประชุมร่วมกัน เพื่อพิจารณาข้อมูลทั้งภายในและภายนอกประเทศในเรื่องดังกล่าว ได้ข้อสรุปเป็นแนวทางปฏิบัติการใช้ยา Doxycycline สำหรับโรคเลปโตสไปโรซิส ดังนี้

๑. ผลการวิจัยที่มีในปัจจุบันพบว่ายา Doxycycline **ไม่สามารถป้องกันการติดเชื้อได้** แต่ช่วยลดความรุนแรงของโรคในรายที่ติดเชื้อแล้ว อีกทั้งการรับประทานยาเพื่อการป้องกันต้องรับประทานอย่างต่อเนื่องสัปดาห์ละครั้งจนหมดภาวะเสี่ยงต่อการติดเชื้อ และอุบัติการณ์การติดเชื้อในฤดูฝนหรือภาวน้ำท่วมทั่วไปไม่สูงมาก **ดังนั้นจึงไม่ควรใช้ยา Doxycycline ในการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส**

๒. สำหรับบุคคลกลุ่มเสี่ยงสูง (เช่น อาสาสมัครที่เข้าไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม เป็นต้น) ในพื้นที่ที่เคยมีประวัติการระบาดของโรคเลปโตสไปโรซิส อาจพิจารณาให้ยา Doxycycline ในขนาด ๒๐๐ มก. สัปดาห์ละครั้งต่อเนื่องจนหมดภาวะเสี่ยง เพื่อลดความรุนแรงของโรค

๓. หากพบว่าจำนวนผู้ป่วยโรคเลปโตสไปโรซิสมีแนวโน้มสูงขึ้นเฉพาะพื้นที่ อาจพิจารณาการให้ยา Doxycycline ในกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงสูง ในขนาด ๒๐๐ มก. สัปดาห์ละครั้งต่อเนื่องจนหมดภาวะเสี่ยง เพื่อลดความรุนแรงของโรค

๔. บุคคลที่ได้รับยาดังกล่าวจะต้องได้รับการติดตามอาการอย่างใกล้ชิด และไม่ละเลยการป้องกันตัวเองจากโรคเลปโตสไปโรซิสด้วยวิธีอื่นๆ เช่น การแต่งกายมิดชิดปกปิด หลีกเลี้ยงให้บาดแผลสัมผัสกับแหล่งน้ำที่ไม่สะอาด เช่น น้ำอุทกภัย เป็นต้น หากมีอาการควรได้รับการตรวจวินิจฉัยยืนยันทางห้องปฏิบัติการ

สำหรับการรักษาผู้ป่วย

กรณีผู้ป่วย**ที่มีประวัติเสี่ยงต่อการติดเชื้อเลปโตสไปรา** และมีไข้สูง ให้รักษาด้วย Doxycycline ๑๐๐ มิลลิกรัม เข้า-เย็น เป็นระยะเวลา ๗ วัน การให้ยาเร็ว (ก่อนวันที่ ๔ หลังมีไข้) จะช่วยลดความรุนแรงของอาการและภาวะแทรกซ้อนในผู้ป่วยโรคเลปโตสไปโรซิสลงได้

หากผู้ป่วยมีอาการอื่นร่วมด้วย เช่น ตาเหลือง ตัวเหลือง **หรือ**ไตวาย **หรือ**หอบ จำเป็นต้องวินิจฉัยแยกโรคติดเชื้ออื่นๆ เช่น cholangitis, *Staphylococcus septicemia*, *E coli septicemia*, Melioidosis, Scrub typhus และ Malaria ด้วย ก่อนพิจารณาหรือให้การรักษาแบบโรคเลปโตสไปโรซิส

ข้อควรระวัง

๑. การใช้ยา Doxycycline ต้องรับประทานพร้อมหรือหลังอาหารทันที ดื่มน้ำตามมากๆ เพื่อป้องกันผลข้างเคียงที่พบบ่อย ได้แก่ คลื่นไส้ อาเจียน จุกแน่นบริเวณหน้าอก และห้ามนอนทันที (อย่างน้อย ๓๐ นาที) เพราะอาจทำให้เกิดหลอดอาหารอักเสบ รวมทั้งงดดื่มนมหลังกินยา
๒. บุคคลที่มีข้อห้ามในการให้ยา Doxycycline เช่น หญิงตั้งครรภ์, ให้นมบุตร แพ้ยา ฯลฯ ต้องได้รับข้อมูลการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส ด้วยวิธีอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

๑. สรุปรายงานการประชุม ผู้เชี่ยวชาญและคณะกรรมการชมรมโรคเลปโตสไปโรซิสแห่งประเทศไทย วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๔ ณ สำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค
๒. ดิเรก สุกแดน, พิศิษฐ์ ศรีประเสริฐ การศึกษาประสิทธิผลของการใช้ยาดอกซีไซคลินในการป้องกันการเกิดโรคเลปโตสไปโรซิส ภายหลังการเกิดน้ำท่วมใหญ่จังหวัดน่าน ระหว่างเดือนสิงหาคม-กันยายน พ.ศ.๒๕๔๙ เอกสารประกอบการประชุมผู้เชี่ยวชาญและคณะกรรมการชมรมโรคเลปโตสไปโรซิสแห่งประเทศไทย วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๔ ณ สำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค
๓. ขจรศักดิ์ ศิลปะโภชากุล และคณะ การระบาดของโรคเลปโตสไปโรซิสภายหลังจากน้ำท่วมอำเภอนาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ปี ๒๕๔๓ เอกสารประกอบการประชุมผู้เชี่ยวชาญและคณะกรรมการชมรมโรคเลปโตสไปโรซิสแห่งประเทศไทย วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๔ ณ สำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค
๔. สำนักงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อเขต ๕ นครราชสีมา ประสิทธิภาพของยา Doxycycline ในการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิสในกลุ่มชานา วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคติดต่อเขต ๕ นครราชสีมา ๒๕๔๔ หน้า ๙๔-๑๐๓.
๕. Takafuji E, Kirkpatrick J, Miller R, Karwacki J, Kelley P, Gray M, et al. An Efficacy Trial of Doxycycline Chemoprophylaxis Against Leptospirosis. JAMA 1984;310 : 497-500.

จัดทำโดย : กลุ่มพัฒนาวิชาการที่ ๓ สำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข
โทร ๐ ๒๕๕๐ ๓๑๗๗-๘ Email : zoo_cdc@yahoo.com